

ФИНАНСИРАНЕ НА МАЛКИЯ И СРЕДЕН БИЗНЕС

Ако приемем, че малките и средните предприятия са организационна форма на система от ресурси за изпълнение на цели и допуснем приоритет на финансовия такъв за целите на настоящето изложение, то ще се сетим за един традиционен тип за финансиране, обоснован на спестен труд и акумулиран опит и с голяма радост ще открием наличието на един модерен път за финансиране, произлязъл от участието ни в единната икономика на ЕС и включващ предоставянето ни на чужд спестен труд и акумулиран опит при очакванията за ефективно използване на ресурса, ефикасно развитие на финансираните единици и добра възвращаемост за обществото.

По данни на Евростат, малките и средните предприятия (МСП) в държавите от Европейския съюз са около 23 милиона. Това представлява 99% от европейската икономика. МСП предоставят над 100 млн. работни места, като в някои сектори като текстил, строителство, мебели, недвижими имоти, хотели, ресторанти заетостта е над 75% от общата в тези сектори.

В България предприятията с малки семейни бизнеси дават работа на 1816 души.

Малките и средни предприятия са гръбнакът на европейската икономика и най-големият източник на нови работни места и икономически растеж. За насърчаване на тяхното развитие от особена важност е подобряването на регулаторната среда и премахването на бюрократичните спънки пред предприемачеството. В сравнение с големите предприятия, малкият и среден бизнес е много по-засегнат от прекомерната регулация, защото понася много по-високи административни разходи, пресметнати според броя на служителите.

Днес МСП в Европейския съюз се ползват от предимствата на лесен достъп до единния европейски пазар и приблизителният му брой от 500 милиона потребители. Огромен брой търговски бариери, сред които не най-маловажни са регулаторните различия между отделните страни, са премахнати и заменени с общи процедури, стандарти и правила.

За гарантиране на равнопоставени условия за дейност на всички европейски предприятия, ЕС е постигнал договореност относно общи правила в редица важни сфери. Тези правила почиват върху общия принцип, съгласно който ако дадена компания е изпълнила всички правила в сила на територията на определена страна-членка, не е необходимо повторното им изпълнение в други страни-членки. Докато големите фирми са в състояние да поемат разходите за приспособяване на своите продукти за целите на изпълнение на различни национални законодателни изисквания, при МСП тези разходи могат да изиграят ролята на фактор, който възпрепятства тяхното навлизане на нови пазари, така че принципът на единния пазар облагодетелства МСП в особено висока степен. През 2007 г. Европейската комисия започна преглед на единния пазар за идентифициране на начините за неговото по-нататъшно усъвършенстване. Комисията разработва предложение за Европейски устав за малките предприятия, което ще улесни тяхното функциониране в рамките на единния пазар.

Европейската комисия е разработила и прилага набор от мерки в областта на политиките, специално разработени в подкрепа на МСП в Европа. Тези политики са насочени към изграждане на условия, които стимулират създаването и просперитета на малките фирми. Именно МСП ще играят най-важната роля за постигане на набелязаната цел на ЕС за ускоряване на икономическия растеж и създаване на повече и по-добри работни места.

За да осъществяват успешен бизнес с ЕС и за да направят своите стоки продаваеми на европейския пазар, българските предприемачи трябва да изпълнят две основни условия: първо, да предложат конкурентоспособна продукция, която да отговаря на техническите и качествените изисквания на потребителите в ЕС, второ - да познават правилата на пазара на ЕС, за да представят своята стока по начин, който позволява тя да бъде продаваема. Така посочените условия са взаимосвързани, тъй като изискванията, на които трябва да отговарят стоките, са определени в повечето случаи институционално и формират част от правилата на пазара на ЕС.

Стимулирането на растежа и създаването на нови работни места в европейската икономика – амбициозна цел, за чието постигане именно ролята на МСП е от ключово значение – се намира в основата на програмите за финансиране на ЕС.

Европейските финансиращи програми, дават възможност на фирмите, които имат ясна визия за желаната си бъдеща позиция и концепция за развитие, да реализират нужните за напредъка си инвестиции, като получат безвъзмездна финансова подкрепа от тях.

Кандидатстването за отпускане на субсидии става с подаване на проектно предложение и предварителна преценка за удовлетворяване на изисквания, такива като:

- липса на задължения към държавата
- добри финансови показатели за изминалите години
- възможност за самоучастие в проекта
- наличие на добре формулирана проектна идея
- добре разработен проект
- добре подготвени формуляри
- сходство на проектната идея с приоритетите на съответната оперативна програма
- строг разчет на разходите за финансиране и на тези за самофинансиране
- готовност за одит процедури по изпълнението
- готовност за осребряващия механизъм на финансиране

Финансовата подкрепа се предлага в различни форми, такива като:

- грантово финансиране
- безвъзмездно финансиране
- безлихвено финансиране
- ниско лихвени заеми
- гаранции
- финансови инструменти
- безплатни програми и услуги за подпомагане на бизнеса
- безплатни консултански услуги за развитие на иновативни идеи
- косвена подкрепа за интернационализацията на МСП

През периода 2007 – 2013 г. МСП в България ще могат да се възползват от средствата по новите, т.нар. **оперативни програми**, финансирани от структурните

фондове на ЕС. За МСП това са програмите „Развитие на конкурентоспособността на българските предприятия” и „Развитие на човешките ресурси”.

Оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" 2007-2013 г.

Оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" е една от седемте оперативни програми, разработвани въз основа на приоритетите на Националната стратегическа референтна рамка, и е инструмент за усвояване на финансовите средства от Европейския фонд за регионално развитие на Европейския съюз в рамките на програмния период 2007-2013 г. Тя е основният програмен документ за провеждане на политика за икономическо и социално сближаване и подобряване на конкурентоспособността на българската икономика.

Общата цел на оперативна програма "Развитие на конкурентоспособността на българската икономика" е развитие на динамична икономика, конкурентоспособна на европейския и световен пазар.

Специфичните цели на програмата са: насърчаване на иновациите и повишаване на ефективността на предприятията; подобряване на бизнес средата.

За постигането на тези цели се предвижда Оперативната програма да бъде фокусирана върху реализирането на следните **приоритети**:

1. Развитие на икономика, базирана на знанието и иновационни дейности
2. Повишаване ефективността на предприятията и развитие на благоприятна бизнес среда
3. Финансови ресурси за развитие на предприятията
4. Укрепване на международните пазарни позиции на българската икономика
5. Техническа помощ

Бенефициенти по програмата са: научноизследователски и развойни организации; университети; докторанти; офиси за технологичен трансфер; технологични бизнес инкубатори; технологични паркове; новосъздадени стартиращи предприятия; други предприятия и клъстери от предприятия; обществени или частни организации; НПО; организации, управляващи мрежа от бизнес ангели; организации, опериращи като гаранционни фондове; организации, опериращи като микрокредитни фондове; банки, предоставящи микрокредити; фондове за рисков капитал и др. Съгласно предварителния финансов план, общият бюджет на ОП „Конкурентоспособност” за периода 2007-2013 г. Ще възлиза на 1 162 215 551 евро. Управляващ орган ОП „Конкурентоспособност” е Министерството на икономиката и енергетиката чрез дирекция “Европейски фондове за конкурентоспособност”.

Оперативна програма "Развитие на човешките ресурси" 2007-2013 г.

Оперативна програма “Развитие на човешките ресурси” е един от стратегическите документи, който ще бъде рамката за усвояване на финансовите средства, съфинансирани от Европейския социален фонд на Европейския съюз и националния бюджет в рамките на програмния период 2007 – 2013 г. и ще обхване

територията на цялата страна под цел “Сближаване”.

Стратегическата цел на програмата е да се подобри качеството на живот на хората в България чрез подобряване на човешкия капитал, постигане на високи нива на заетост, повишаване на производителността, достъп до качествено образование и учене през целия живот и засилване на социалното включване.

Специфичните цели на програмата са: повишаване предлагането на труд и качеството на работната сила; увеличено инвестиране в човешкия капитал чрез по-добро и по-достъпно образование; повече социален капитал, партньорства и мрежи и развитие на социалната икономика.

С оглед постигането на стратегическата и специфичните цели, ОП „РЧР” очертава седем основни **приоритетни оси**:

6. Насърчаване на икономическата активност и развитие на пазар на труда, насърчаващ включването
7. Повишаване на производителността и адаптивността на заетите
8. Подобряване качеството на образованието и обучението в съответствие с потребностите на пазара на труда за изграждане на икономика, основана на знанието
9. Подобряване на достъпа до образование и обучение
10. Социално включване и насърчаване на социалната икономика
11. Повишаване ефективността на институциите на пазара на труда, социалните и здравните услуги
12. Транснационално и междурегионално сътрудничество

Бенефициенти по програмата са:

- институции за професионално ориентиране, изследователски центрове, центрове за информиране и професионално обучение, образователни и обучаващи институции и организации, научни институции и организации, училищни настоятелства, детски градини, извънучилищни педагогически учреждения
- доставчици на социални и здравни услуги, социални предприятия, публични лечебни заведения, институции, действащи в сферата на социалните и здравни услуги, специализирани предприятия и кооперации на хора с увреждания, медицински университети
- предприятия, браншови и секторни организации, социално-икономически партньори, НПО, консултантски фирми, центрове за развитие на предприемачеството, ресурсни центрове, работодатели, контролни органи, институции и организации, осъществяващи контрол върху условията на труд в предприятията, институции на пазара на труда на национално и регионално равнище
- общини, читалища, спортни клубове и младежки организации, общностни центрове, представители на различни общности
- институции, свързани с управлението и изпълнението на ОП “ Развитие на човешките ресурси”

Съгласно предварителното финансово разпределение, общият бюджет на ОП “Развитие на човешките ресурси” за периода 2007 -2013 г. ще бъде в размер на 1 213 869 575 евро. Управляващ орган на ОП “ Развитие на човешките ресурси” е Министерството на труда и социалната политика чрез дирекция “Европейски

фондове, международни програми и проекти”.

Други програми като възможности за финансиране

LIFE + в направленията:

- Природа и биологично разнообразие
- Политика и управление на околната среда
- Информация и комуникации

За периода 2007-2013 г., бюджетът, предвиден за програма LIFE+, възлиза на 2,1 милиарда евро. МСП биха могли да получат достъп до финансиране по програма LIFE+ както от дела от средствата, управлявани централно от Европейската комисия, така и от тези, управлявани от националните агенции

Рамкова програма "Конкурентноспособност и иновации" (ПКИ)

“Рамковата програма за конкурентноспособност и иновации” (ПКИ) представлява съгласуван и интегриран отговор с оглед целите на обновената Лисабонска стратегия за растеж и трудова заетост. Със срок на изпълнение 2007-2013 г., програмата разполага с бюджет в размер на 3,6 милиарда евро.

Що се отнася до проблемите на околната среда и енергетиката, ПКИ включва:

а) Програма „Предприемачество и иновации (ППИ), която съдържа еко-иновативен компонент, със заделен бюджет в размер от приблизително 430 милиона евро. Целта е овладяване на пълния потенциал на технологиите в областта на околната среда за нейната защита, съпроводено от принос към конкурентноспособността и икономическия растеж;

б) Програма "Интелигентна енергия – Европа" (ИЕЕ), за която са заделени близо 727 милиона евро. Програма "Интелигентна енергия - Европа" включва дейности за повишаване на разбирането и търсенето на енергийно-ефективни решения, популяризиране на възобновяемите източници на енергия и енергийната диверсификация, както и стимулиране на диверсификацията на горива и енергийна ефективност в сектора на транспорта.

По отношение на иновациите и информационните технологии, ПКИ се състои от две основни направления:

а) Програма "Предприемачество и иновации" (ППИ) цели да подобри условията за иновации, например обмена на най-добри практики между страните-членки и дейности, насочени към усъвършенстването, стимулирането и популяризирането на иновациите в предприятията. По линия на програмата се предоставя подкрепа за дейности, насърчаващи иновациите в специфични сектори, секторните обединения, публично-частните партньорства за иновации, както и ползването на техники за управление на иновациите.

б) Програма за подкрепа на политиката за ИКТ, за която са определени приблизително 728 милиона евро. Програма "ИКТ" цели да стимулира новите

конвергентни пазари на електронни мрежи и услуги, медийното съдържание и цифровите технологии. По линия на програмата се предоставя и подкрепа за модернизацията на услугите от публичния сектор, което ще допринесе за повишаване на производителността и подобряване на качеството на услугите.

Марко Поло II (2007-2013 г.)

Програмата "Марко Поло" цели да намали претоварването на пътните артерии, да подобри функционирането на системата за транспортиране на товари в рамките на Общността в екологичен план, както и да даде тласък на интермодалността, като по този начин допринесе за изграждане на една ефективна и устойчива транспортна система. За постигането на тази цел, по линия на програмата се предоставя подкрепа за дейности в сферата на товарните превози, логистиката, както и на други съответни пазари, включително морски магистрали и мерки за избягване на натоварените транспортни трасета. Бюджетът на програмата за периода 2007-2013 г. е 400 милиона евро.

Седма рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие (2007-2013 г.)

Седмата рамкова програма за научни изследвания и технологично развитие (РП7) обръща специално внимание на МСП, чрез различните си програми : "Сътрудничество" (с бюджет от приблизително 32,3 милиарда евро), "Идеи" (с бюджет от приблизително 7,5 милиарда евро), "Хора" (с бюджет от приблизително 4,7 милиарда евро) и "Капацитети" (с бюджет от приблизително 4,3 милиарда евро).

eContentplus (2005-2008 г.)

Програмата eContentplus разполага с бюджет от 149 милиона евро (за периода 2005 – 2008г.) и цели да се пребори с организационните бариери и да способства възприемането на най-съвременните технологични решения с оглед подобряване достъпността и използваемостта на цифровите материали в една многоезична среда.

Програмата поставя основен акцент върху специфични пазарни области, характеризиращи се с бавно темпо на развитие: географско покритие (в качеството си на ключов елемент на съдържанието на публичния сектор), образователното, както и културното, научното и академичното съдържание. По линия на програмата се предоставя подкрепа за общоевропейската координация на библиотечните, музейните и архивните колекции, както и за съхранението на колекции в цифров формат, с оглед гарантиране на наличността на културни, академични и научни активи за бъдещо ползване.

ЕВРИКА - мрежа за пазарно-ориентирана изследователска и развойна дейност

Еврика е паневропейска мрежа за пазарно-ориентирани организации в областта на индустриалните изследователски и развойни дейности, които допринасят за конкурентноспособността на европейските компании чрез създаване на връзки и

мрежи за иновации в 36 страни. Еврика предлага на партньорите по проекти бърз достъп до цяло богатство от познания, умения и опит от цяла Европа и улеснява достъпа до националните публични и частни схеми за финансиране

"Съвместни европейски ресурси за микро, малки и средни предприятия" (JEREMIE)

JEREMIE представлява съвместна инициатива на Европейската комисия, Европейския инвестиционен фонд и Европейската инвестиционна банка. Нейната цел е подобряване на достъпа до финансиране на микро, на малките и на средните предприятия, и по-специално на предлагането на микрокредити, финансиране чрез инвестиции на рисков капитал или гаранции, както и други форми на иновативно финансиране. Специален акцент върху подкрепата са наскоро регистрирани компании, трансфера на технологии, фондовете за технологии и иновации и микрокредитирането. Инициатива JEREMIE ще бъде управлявана като неразделен елемент на програмите по линия на Европейския фонд за регионално развитие, като селекцията на проектите ще се осъществява на съответното национално и регионално равнище.

Направеният по-горе бегъл преглед на финансиращите програми за подкрепа на малки и средни предприятия освен до положителен отговор на поставения въпрос за леснотата при намирането на бизнес пари, днес може да се надяваме, че ще доведе и до мисловен прелом за хилядите българи, чието бездействие до сега бе подчинено на максимата „Не ми давай акъл, пари ми дай, пък гледай тогава какъв бизнес ще направя!“

Затова нека да погледаме заедно, ако е въпрос за предприемане на действия по програмите то Актив е на разположение за консултанска подкрепа.